

Lausunto

09.10.2025

Asia: VN/9885/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

Tietosuojalakiin ehdotettavat muutokset

Kommenttinne koskien tietosuojalain 4 §:n ehdotettavia muutoksia (henkilötietojen käsittely yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai julkisen vallan käyttämiseksi):

Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic tytäryhtiöineen (jäljempänä Fintraffic) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Fintraffic konserni tuottaa liikenteenohjaus- ja hallintapalveluja sekä kansallisia tietopalvelutehtäviä julkisena hallintotehtävänä. Osa lähtökohtaisesti Väyläviraston järjestämisvastuulle kuuluvista julkisista hallintotehtävistä on tulkittu hoidettavan itsenäisellä toimivaltuudella (meri- tie- ja ilmaliikenne) sikäli, kun julkiseen hallintotehtävään kuuluvien tehtävien sisältö, niiden hoitamiseen liittyvät toimivaltuudet, vastuut ja velvollisuudet on riittävän yksityiskohtaisesti määriteltä laissa. Osaa tehtävistä on taas tulkittu hoidettavan viranomaista avustavana julkisena hallintotehtävänä, koska vastuu on nimenomaisesti jätetty viranomaiselle eikä tehtävän sisältöä ole tarkemmin määriteltä lainsäädännössä (raideliikenne) tai lainsäädännössä on määritetty julkisen hallintotehtävää hoitavan tahon viranomaista avustava asema, kuten eräissä lakisääteisissä tietopalveluissa (laki liikenteen palveluista 154 c §, alusliikennepalvelulaki 20 a §).

Fintraffic kannattaa tietosuojalain 4 §:n yleiseen etuun/julkisen vallan käyttöön perustuvan oikeusperusteen käyttöalan laajentamista koskemaan myös muiden toimijoiden kuin viranomaisten oikeutta käsitellä henkilötietoja silloin, kun ne hoitavat lailla tai lain nojalla annettua julkista hallintotehtävää. Viranomaisten ja julkista hallintotehtävää hoitavien toimijoiden osalta yhdenmukainen henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteiden soveltaminen on perusteltua tilanteessa, jossa julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle perustuu lainsäädäntöön.

Fintraffic pitää tärkeänä sitä, että julkisen hallintotehtävän antamista koskevassa lainsäädännössä julkinen hallintotehtävä ja tehtävän sisältö sekä julkiseen hallintotehtävään liittyvä julkisen vallan käyttö, samoin kuin julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvä toimivalta on lainvalmistelijan/säättäjän toimesta riittävän tarkasti raamitettu. Kuten lakiehdotuksen perusteluissa on todettu, niin ”toimijan tulisi kyetä julkista hallintotehtävää koskevan lainsäädännön ja esitöiden perusteella arvioimaan, miltä osin se hoitaa julkista hallintotehtävää”. Kun lainsäädäntö on riittävän selkeää ja tarkkarajaista, niin julkista hallintotehtävää hoitavan on rekisterinpitäjänä mahdollista tarkoituksenmukaisella tavalla käyttää henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteena Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtia.

Julkinen hallintotehtävän hoitamiseen liittyviin toimivaltuuksiin ja rekisterinpitäjän asemaan liittyy kuitenkin edelleen epäselvyyttä tilanteissa, joissa on kyse viranomaisen järjestämisvastuulle kuuluvan tehtävän siirtämisestä (hankinta)sopimuksella taikka viranomaista avustavan julkisen hallintotehtävän antamisesta sopimuksella muun kuin viranomaisen hoidettavaksi. Tyypillisesti näissä tilanteissa julkisen hallintotehtävän antaminen tapahtuu perustuslain 124 §:n mukaisesti lain nojalla (hankinta)sopimuksella, joka on luonteeltaan toimeksiantosopimus. Käytännössä tilanteissa, joissa viranomainen siirtää järjestämisvastuulleen kuuluvan julkisen hallintotehtävän tai avustavan julkisen hallintotehtävän muulle kuin viranomaiselle, niin erityislainsäädännössä ei kuitenkaan ole säädetty siitä, kumpi taho – tilaaja vai toimittaja - toimii siirretyn tehtävän osalta henkilötietojen rekisterinpitäjänä. Tällainen tilanne aiheuttaa epätietoisuutta ja tulkinnanvaraisuuksia, joita ei ole mahdollista ratkaista osapuolten keskinäisissä neuvotteluissa.

Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 8) kohdan mukaan ’henkilötietojen käsittelijällä’ tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun. Tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7) kohdan mukaan ’rekisterinpitäjällä’ tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot; jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määritellään unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti.

Käytännössä erityislainsäädännössä tai sen perusteluissa ei siis ole aina täsmennetty tai erikseen vahvistettu, mikä taho toimii rekisterinpitäjänä, kun viranomaisen järjestämisvastuulla oleva julkinen palvelutehtävä tai viranomaista avustava julkinen hallintotehtävä on siirretty muulle kuin viranomaiselle hoidettavaksi (kts. laki liikenteen palveluista 136 §, alusliikennepalvelulaki 8 ja 16 § 6 momentti, raideliikennelaki 108 ja 136 §; myös laki liikenteen palveluista 154 c § (eFTI), alusliikennepalvelulaki 20 a § 3 momentti (EMSW)).

On myös tilanteita, joissa rekisterinpitäjästä on asianmukaisesti säädetty lainsäädännössä. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 13 §:ssä on yksiselitteisesti todettu, että julkisessa sosiaali- ja terveydenhuollossa palvelun järjestämisestä vastaava palvelunantaja on asiakastietojen rekisterinpitäjä, jos ei muualla laissa toisin säädetä. Yksityisessä sosiaali- ja terveydenhuollossa asiakastietojen rekisterinpitäjä on se palvelunantaja,

jonka kanssa asiakas on tehnyt sopimuksen palvelun toteuttamisesta. Työterveyshuollossa rekisterinpitäjä on se palveluntarjoaja, jonka kanssa työnantaja on tehnyt sopimuksen työterveyshuoltopalveluiden toteuttamisesta taikka työterveyshuoltolain 7 §:ssä tarkoitettu työnantaja, joka järjestää itse työterveyshuollon.

Fintraffic pitää tärkeänä, että lainvalmistelija/sääätäjä määrittää tarvittaessa rekisterinpitäjän tilanteessa, jossa julkinen hallintotehtävä siirretään muulle kuin viranomaiselle hoidettavaksi. Asia ei liity suoraan nyt lausuttavana olevaan ehdotukseen, vaan tulee ratkaistavaksi tapauskohtaisesti erityislainsäädännössä. Fintraffic pitää kuitenkin tärkeänä, että rekisterinpitäjän – ja muutoinkin tiedonhallintalain nojalla tietoaaineistoista ja tietoturvallisuudesta vastaavan toimijan – määrittämistä ja valintaa koskeva ohjeistus lisättäisiin Lainkirjoittajan oppaaseen kohtaan 10 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle erityisesti, kun kyse on viranomaisen järjestämisvastuulle kuuluvasta tehtävästä tai viranomaista avustavasta julkisesta hallintotehtävästä.

Kommenttinne koskien tietosuojalain 6 §:n ehdotettavia muutoksia (erityisiin henkilötietoryhmiin ja rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne koskien tietosuojalain 7 §:n ehdotettavia muutoksia (rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvä käsittely):

-

Kommenttinne sertifiointielimien akkreditointia koskevista muutosehdotuksista:

-

Yleiset kommentit:

-

Muun oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön ehdotettavat muutokset:

Kommenttinne teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevien säännösten päivittämisestä:

-

Kommenttinne yrityskiinnityslakia koskevista muutoksista:

-

Yleiset kommentit:

-

Muut kommentit:

Yleiset kommentit:

-

Korvenoja Riikka
Liikenteenohjausyhtiö Fintraffic Oy